

ASMENS DUOMENŲ APSAUGOS NAUJIENŲ BIULETENIS

2009 m. birželis Nr. 6 (21)

VALSTYBINĖ DUOMENŲ APSAUGOS INSPEKCIJA – tai Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstaiga, įkurta 1997 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. spalio 10 d. nutarimu „Dėl Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos įsteigimo“. Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija nagrinėja asmenų skundus, tikrina asmens duomenų tvarkymo teisėtumą, konsultuoja duomenų valdytojus ir subjektus, tvarko Asmens duomenų valdytojų valstybės registrą, teikia pasiūlymus valstybės ir savivaldybių institucijoms bei įstaigoms dėl asmens duomenų tvarkymo, apsaugos, vykdo kitas įstatymu priskirtas funkcijas.

Naujienu biuletenyje vartojamos santrumpos:

VDAI – Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija, ADTAI – Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas

VALSTYBINĖJE DUOMENŲ APSAUGOS INSPEKCIJOJE

Trumpa VDAI 2009 m. I pusmečio statistika

Gauti 89 asmenų skundai, 52 išnagrinėti. Surašyti 9 administracinių teisės pažeidimų protokolai, pateikti 24 nurodymai.

Atlikti 72 prevenciniai tikrinimai, pateikti 48 nurodymai.

Išnagrinėti 52 pranešimai dėl išankstinės patikros, išduoti 46 leidimai.

Išnagrinėti 468 pranešimai apie asmens duomenų tvarkymą, įregistruoti 103 duomenų valdytojai.

Suderinti 93 teisės aktai ir duomenų valdytojų dokumentai.

Suteiktos 1705 konsultacijos.

Parengta 78 visuomenės informavimo ir teisinio švietimo priemonės.

Dalyvauta 8 tarpinstitucinių darbo grupių 20 susitikimų.

LIETUVOJE

Birželio mėnesio asmens duomenų apsaugai aktualūs teisės aktai

2009 m. birželio 16 d. Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos direktoriaus įsakymu Nr. 1K-96 „Dėl Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos direktoriaus 2007 m. rugsėjo 18 d. įsakymo Nr. 1K-145 „Dėl privalomojo sveikatos draudimo informacinės sistemos „Sveidra“ duomenų saugos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ patvirtinti naujos redakcijos Privalomojo sveikatos draudimo informacinės sistemos „Sveidra“ duomenų saugos nuostatai.

Žmogaus teisių stebėjimo instituto 2007–2008 m. apžvalga

Žmogaus teisių stebėjimo institutas paskelbė apžvalgą „Žmogaus teisių įgyvendinimas Lietuvoje 2007–2008“, parengtą remiantis savo atliktais tyrimais, valstybės institucijų, tarptautinių tarpvalstybinių ir nevyriausybinų organizacijų išvadomis, ekspertų konsultacijomis ir žiniasklaidos monitoringo duomenimis.

Apžvalgos skyriuje „Teisė į privataus gyvenimo gerbimą“ pateikta informacijos asmens duomenų apsaugos tematika. Peržvelgtos tokios temos kaip duomenų vagystės, vaizdo stebėjimas, asmens duomenų apsauga darbo vietoje, politikų ir partijų piktnaudžiavimas asmens duomenimis. Paliestos problemos, kylančios dėl plačiai reikalaujamo asmens kodo, be to, atkreipiamas dėmesys, kad Lietuva bene vienintelė valstybė Europoje, kurioje į asmens kodą įtraukiama tokia informacija kaip asmens lytis ir amžius. Apžvalgoje atkreiptas dėmesys ir į Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo sprendimą leisti skelbti asmenų, baustų už Kelių eismo taisyklių pažeidimus, asmens duomenis. Toks asmens duomenų skelbimas, teismo sprendimu, laikomas teisėtu, nes šiuo atveju asmens teisė į privatumą neatsveria visuomenės intereso vykdyti šurkščių Kelių eismo taisyklių pažeidimų prevenciją. Apžvalgoje iškelta abejonė tokiu teismo argumentu, atsižvelgiant į tai, kad esą nėra duomenų, jog asmens duomenų viešinimas turi konkretų prevencinį poveikį. 2007–2008 m. žmogaus teisių įgyvendinimo apžvalgoje peržvelgta ir 2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/24/EB dėl duomenų, generuojamų arba tvarkomų teikiant viešai prieinamas elektroninių ryšių paslaugas arba viešuosius ryšių tinklus, saugojimo perkėlimo problematika.

EUROPOS SAJUNGOJE

Dalyvavimas darbo grupėse, susitikimuose

71-asis 29 straipsnio darbo grupės susitikimas

2009 m. birželio 16–17 d. Briuselyje (Belgija) įvyko 71-asis direktyvos 95/46/EB 29 straipsnio darbo grupės duomenų apsaugai tvarkant asmens duomenis susitikimas. Renginyje dalyvavo VDAI direktorius dr. Algirdas Kunčinas.

29 straipsnio darbo grupė dalyvavo susitikime su Pasauline antidopingo agentūra birželio 16 d.

29 straipsnio darbo grupė su už teisingumą, laisvę ir saugumą atsakingu Europos Sąjungos Komisijos viceprezidentu Jacquesu Barrotu produktyviai aptarė temas, susijusias su asmens duomenų apsauga. Naudodamasis šia proga vadovas Barrotas nubrėžė Komisijos planus dėl visuomenės informavimo, siekiant stiprinti asmens duomenų apsaugą Europoje.

Susitikime darbo grupė patvirtino 12-ąją metinę ataskaitą, apimančią 2008 m. Joje atspindėti pagrindiniai 29 straipsnio darbo grupės praėjusiais metais nagrinėti klausimai, nušviesti svarbiausi procesai valstybėse narėse ir Europos institucijose, pateikta svarbiausių naujovių Europos ekonominės erdvės šalyse apžvalga.

29 straipsnio darbo grupės nuomonė dėl interneto socialinių tinklų

Direktyvos 95/46/EB 29 straipsnio darbo grupė 2009 m. birželio 12 d. priėmė nuomonę dėl interneto socialinių tinklų.

Joje teigiama, kad spartus interneto socialinių tinklų plėtojimas turi ir tiesioginį, ir netiesioginį poveikį interneto vartotojų privatumui dėl vartotojų duomenų, susijusių su jų asmeniniu gyvenimu ir profesine veikla, srauto.

Siekdama išanalizuoti Europos ekonominės erdvės taisyklių tinkamumą, jų galiojimo ribas 29 straipsnio darbo grupė priėmė nuomonę dėl interneto socialinių tinklų. Ši nuomonė patvirtina, kad Europos įstatymai dėl duomenų apsaugos galioja ir interneto socialiniams tinklams net tokiu atveju, jeigu būstinės yra įsteigtos ne Europoje. Dalis JAV įsikūrusių socialinių tinklų operatorių ne visuomet sutinka su šia teisine nuomone, nors apskritai jie stengiasi gerbti daugelį Europos duomenų apsaugos principų.

29 straipsnio darbo grupė šioje nuomonėje nurodo, kad socialinių tinklų paslaugos neįeina į elektroninių ryšių paslaugų apibrėžimo sritį, todėl, šiuo atveju Duomenų išsaugojimo direktyva negalioja. Vis dėlto, jeigu teikiamos papildomas paslaugos (pavyzdžiui, viešai prieinama el. pašto paslauga), kuri yra traktuojama kaip elektroninio ryšio paslauga, tuomet Duomenų išsaugojimo direktyva galioja ir tokioms paslaugoms.

Sustiprinta sauga ir privatumui palankūs numatytieji nustatymo parametrai nuomonėje ypač palankiai vertinami, atsižvelgiant į visas siūlomas paslaugas. Akcentuojama, kad pagrindinį susirūpinimą kelia prieiga prie profilio informacijos. Nuomonėje nagrinėjamos tokios temos kaip ypatingų duomenų ir vaizdo duomenų tvarkymas, reklama ir tiesioginė rinkodara interneto socialiniuose tinkluose. Nurodoma, kad socialinių tinklų teikėjai turėtų imtis ypač griežtų atsargumo priemonių dėl vaikų ir nepilnamečių asmens duomenų tvarkymo. Be to, 29 straipsnio darbo grupė rekomenduoja ištrinti paskyras, kurios yra ilgą laiką nenaudojamos. Galiausiai, siūloma įdiegti instrumentą dėl privatumo ir dėl skundo padavimo.

29 straipsnio darbo grupė interneto socialinio tinklo paslaugų operatorius ragina laikytis šių rekomendacijų. Šią nuomonę anglų kalba galite rasti adresu http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/privacy/docs/wpdocs/2009/wp163_en.pdf.

Policijos ir teisingumo darbo grupės 2007–2008 m. veiklos ataskaita

2009 m. balandžio 23–24 d. Edinburge (Jungtinė Karalystė) vykusioje kasmetinėje Europos privatumo ir duomenų apsaugos vadovų pavasario konferencijoje priimta Policijos ir teisingumo darbo grupės 2007–2008 m. veiklos ataskaita.

Policijos ir teisingumo darbo grupė (toliau – PTDG) veiklą pradėjo 2007 m. birželio mėn. pirmininkaujant Italijai pagal 2007 m. gegužės mėn. Kipre Europos duomenų apsaugos vadovų pavasario konferencijoje patvirtintą mandatą – prižiūrėti trečiojo ramsčio duomenų apsaugos naujoves.

2007–2008 m. veiklos ataskaitoje pateikiama PTDG veikla iki 2008 m. liepos mėn., nors atspindėtos ir papildomas iniciatyvos, kurios tęsėsi ir 2008 m. antrąjį pusmetį. PTDG susitikimai vyko tris kartus 2007 m. ir 4 kartus 2008 m. Veiklos metodai nuo pat pradžių buvo grindžiami tarpusavio veiksmų koordinavimu ir veiksniumu, siekiant glaudesnio ryšio su Europos duomenų apsaugos institucijomis. Ypač produktyvus buvo tarpusavio bendradarbiavimas tarp PTDG ir 29 straipsnio darbo grupės (Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo 95/46/EB 29 straipsnio darbo grupė), kuri vainikavo priimta bendra nuomonė dėl pamatinio sprendimo projekto dėl vadinamojo „Europinio PNR“.

Siekta aktyviai dalyvauti ir teikti poziciją forumuose, pirmiausia Europos Parlamente, šiuo požiūriu prisimintinas svarstymas LIBE (Piliečių laisvės, teisingumo ir vidaus reikalų) komitete nagrinėjant minėtąjį pamatinio sprendimo projektą, ES Taryboje ir Komisijoje.

PTDG ne kartą įvairiomis progomis teikė pasiūlymus ir sprendimus, neapsiribojo vien tik principo konstatavimu. Per praėjusius metus išsiųsta keletas laiškų Europos institucijoms, penki iš jų pasirašyti bendrai su 29 straipsnio darbo grupe, reikalaujant išaiškinimo ir įvertinant individualias iniciatyvas, kurių imtasi Europos lygiu – neretai be jokio suderinimo – pabrėžiant policijos ir teismų bendradarbiavimą.

Pažymėtinas ypač reikšmingas darbas, susijęs su pamatinio sprendimo projektu dėl duomenų apsaugos trečiajame ramstyje, kurį neseniai patvirtinto ES Taryba. Siekiant sutelkti dėmesį į poreikį laikytis pamatinių duomenų apsaugos reikalavimų, paskelbėme deklaraciją, kuri buvo išsiųsta Europos Tarybos Prezidentui, ES Parlamentui, Komisijai ir atsakingiems ministrams atskirose ES valstybėse narėse. Pripažindami šio instrumento, manomai įgalinančio stiprinti duomenų apsaugos svarbą srityje, kur nuolat auga duomenų keitimasis, akcentavome, kad sprendimo projekto pagrindinis trūkumas tai, kad jame nesama gairių, kaip koordinuoti veiksmus tarp nacionalinių duomenų apsaugos institucijų ir jungtinių priežiūros institucijų.

Kita aktuali tema, kurią teko išsamiai nagrinėti darbo grupei, susijusi su Prüm sutarties įgyvendinimo priemonėmis. Pastarajai skirti du dokumentai, kuriuos parengė PTDG, išreiškdamą savo poziciją.

Tam tikrais atvejais darbo grupė primygtinai ragino Komisiją svarstyti specifinius klausimus ir dėl jų prašė pateikti išaiškinimą ir informaciją. Turima mintyje tie klausimai, kurie siejasi su vadinamoju „Frattini paketu“, ir pasiūlymas, įgalinant už prieglobsčio politiką neatsakingiems subjektams prieigą prie Eurodac duomenų bazės.

Galima atsakingai pareikšti, kad veikla pradžioje etape buvo reikšminga. Įgyta patirtis patvirtina, kad duomenų apsauga atlieka pagrindinį vaidmenį trečiojo ramsčio kontekste, taip pat tampa svarbiausiu veiksmu norint išsaugoti demokratijos vertybes tiek ES, tiek ir už jos ribų. Būtina visoms nacionalinėms duomenų apsaugos institucijoms, tiek nacionalinėms, tiek Europos, veikti sutartinai ir bendrai kurti vienijančias politikas bei sprendimų priėmimo forumą, leidžiantį pateikti gaires, kuriomis būtų siekiama užtikrinti duomenų apsaugą šioje srityje.

Darbo grupės pirmininkas Francesco Pizzetti, įvertindamas atliktą veiklą, mano, kad PTDG įrodė esanti naudingas įrankis ir sugebėjo pateisinti lūkesčius, įvykdyti Kipro pavasario konferencijos jai suteiktus įpareigojimus. Tai patvirtina ir palankus PTDG paskelbtos pradinės ataskaitos Romoje 2008 m. balandžio mėn. vykusios Pavasario konferencijos įvertinimas.

Vis dėlto, esama kai kurių trūkumų, kuriuos reikia pašalinti – būtent, PTDG vis dar išlieka savanoriškumo pagrindu įkurtas subjektas, kol darbo grupė nėra adekvačiai Europos institucijų remiama.

Šia kryptimi darbo grupei teks dirbti artimiausiu laiku. Papildomai, numatyta sutelkti pastangas, kad būtų svariai prisidėta prie valstybių narių ir Europos institucijų reikiamos veiklos dėl laukiamo Lisabonos sutarties įsigaliojimo.

Darbo grupė tikisi, kad jos veikla stiprės ir bus sėkminga bei produktyvi užtikrinant veiksmingą ir akivaizdžią apsaugą Europos piliečiams.

Ataskaitą lietuvių kalba galite rasti adresu http://www.ada.lt/images/cms/File/Tarptautinis_bendradarbiavimas/PTDG%202007-2008%20m_%20ataskaita%202009.doc.

Europos Bendrijų Teisingumo Teismo sprendimas byloje C-557/07

2009 m. vasario 19 d. Europos Bendrijų Teisingumo Teismas priėmė prejudicinį sprendimą dėl kurio kreipėsi Austrijos teismas pagrindinėje byloje LSG-Gesellschaft zur Wahrnehmung von Leistungsschutzrechten GmbH prieš Tele2 Telecommunication GmbH dėl pastarosios atsisakymo atskleisti asmenų, kuriems ji teikia interneto prieigą, pavardes ir adresus. Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo, 2002 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/58/EB dėl asmens duomenų tvarkymo ir privatumo apsaugos elektroninių ryšių sektoriuje (Direktyva dėl privatumo ir elektroninių ryšių) ir 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/48/EB dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo tam tikrų nuostatų išaiškinimo.

Šiuo sprendimu Europos Bendrijų Teisingumo Teismas išaiškino kai kurias minėtų direktyvų nuostatas ir konstatavo, jog:

1. Bendrijos teisė, visų pirma 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/48/EB dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo 8 straipsnio 3 dalis, skaitant ją kartu su 2002 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/58/EB dėl asmens duomenų tvarkymo ir privatumo apsaugos elektroninių ryšių sektoriuje (Direktyva dėl privatumo ir elektroninių ryšių) 15 straipsnio 1 dalimi, nedraudžia valstybėms narėms nustatyti pareigos perduoti srauto asmens duomenis privatiems tretiesiems asmenims tam, kad būtų galima iškelti civilinę bylą dėl autorių teisių pažeidimų. Tačiau Bendrijos teisė reikalauja, kad perkeldamos 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninės komercijos direktyva), 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo, Direktyvą 2002/58/EB ir Direktyvą 2004/48/EB valstybės narės užtikrintų, jog vadovaujamosi tokiu jų aiškinimu, kuris leidžia užtikrinti teisingą pusiausvyrą tarp atitinkamų skirtingų pagrindinių teisių. Be to, įgyvendindamos minėtas direktyvas perkeliančias priemones valstybių narių valdžios institucijos ir teismai privalo ne tik aiškinti savo nacionalinę teisę taip, kad ji atitiktų šias direktyvas, bet ir nesivadovauti tokiu jų aiškinimu, kuris pažeistų minėtas pagrindines teises arba kitus bendruosius Bendrijos teisės principus, kaip antai proporcingumo principas.

2. Prieigos teikėjas, kuris tik suteikia naudotojams interneto prieigą, tačiau nesiūlo jokių kitų paslaugų, pavyzdžiui, elektroninio pašto, rinkmenų parsisiuntimo arba keitimosi jomis paslaugų, ir nei teisiškai, nei faktiškai nekontroliuoja paslaugos, kuria naudojama, laikytinas „tarpininku“ Direktyvos 2001/29/EB 5 straipsnio 1 dalies a punkto ir 8 straipsnio 3 dalies prasme.

Šiuo Europos Bendrijos Teisingumo Teismo sprendimu privaloma vadovautis ir Lietuvos Respublikoje.

Visą teismo sprendimą galite rasti adresu http://www.ada.lt/images/cms/File/Teises%20aktai/Teismu%20sprendimai/EBTT%20sprendimas%20byloje%20C557_07.doc.